

'Afschot das niet effectief en onnodig'

■ PEILING

Door Koen Moons

De das is bezig met een opmars in Drenthe. LTO-Noord sloeg in juni alarm over de landbouwschade 'die de spuigaten uitloopt'. Afschot wordt genoemd als mogelijke maatregel. Is het herstel doorgeschoten en moet de das worden bejaagd in plaats van beschermd? *Bionieuws* peilde enkele kenners.

Maurice La Haye, onderzoeker bij de Zoogdierverseniging:

'In 2013 hebben we een onderzoek uitgevoerd voor het Faunafonds, waaruit bleek dat de schade door dassen sterk achterbleef bij de groei van het aantal dassen. Bovendien was de toename van het schadebedrag in de laatste jaren vooral te wijten aan de hogere prijzen voor mais. Ik ben benieuwd op welke cijfers LTO-Noord zich nu baseert als ze zeggen dat er een enorme toename is van dassen. In de periode 2013-2015 hebben we de potentiële leefgebieden in kaart gebracht en die zijn in Noordoost-Nederland nagenoeg allemaal geherkoloniseerd. En dat is al een aantal jaren het geval, dus van een enorme toename in de laatste jaren kan geen sprake zijn. We hebben zelfs het idee dat op de traditionele plekken van de das zoals op de Veluwe en in Limburg het aantal achteruitgaat.

Ingrijpen is nergens voor nodig. Als er schade is, kan een agrariër daar vergoeding voor krijgen. Het afschieten van dassen heeft helemaal geen zin. Je haalt tijdelijk een familie weg, maar het territorium is zo weer opgevuld.

foto: ImageSelect

Het afschieten van dassen heeft volgens de Zoogdierverseniging geen zin: 'Je haalt tijdelijk een dassenfamilie weg, maar het territorium is zo weer opgevuld.'

vuld. Het is dweilen met de kraan open. De terugkeer van de das is echt een enorm succes, waar we jarenlang heel hard aan hebben gewerkt. Laten we ze niet weer gaan bestrijden vanwege wat schade.'

Wim Knol, ecooloog bij de Jagersvereniging:

'Het is een duidelijk signaal van LTO dat er knelpunten zijn en daar moeten boeren, Faunafonds en provin-

cies nu eerst uit zien te komen. En dan zullen ze eerst moeten kijken naar preventieve maatregelen of schadevergoeding, en als dat geen oplossing biedt, dan komt het terugbrengen van de populatie in beeld. Het kan zijn dat jagers daarvoor gevraagd worden, maar misschien ook wel muskusrattenvangers. Op specifieke plekken waar alternatieven niet helpen, kan bejaging bijdragen aan een structurele vermindering

van schade. We hebben gezien dat het decennia heeft gekost om de dassenpopulatie op het huidige niveau te krijgen, dus als je de populatie lokaal weer wat terugbrengt, zal het ook enige jaren duren voordat de das weer verschijnt. Net als bij de bever hoeft alleen ingegrepen te worden waar schade en overlast met andere middelen onoplosbaar is; op andere plekken kan de populatie gewoon in stand blijven. Het schieten van das-

sen is geen doel voor jagers, schadebeperking wel. Voorlopig is dat dus niet aan ons, maar aan het beleid. Maar er is wel een schadedossier, daar moet wel een oplossing voor komen. Als je niet optreedt, gaat het zich op een gegeven moment tegen de natuurbescherming keren, dat zie je ook bij de ganzen.'

Johan Wesselink, regioconsulent noord van BIJ12-Faunafonds:

Menno Schilthuizen kraakt een harde noot

COLUMN

Heilige grond. Dat is het. Al zou je dat niet zo zeggen. We zitten met zijn vieren op een betonnen muurtje met uitzicht op een asfaltvlakte aan de rand van de Japanse stad Sendai. Dit is de Kadan Driving School, en ijverige aspirant-automobilisten draaien rondjes en achtjes tussen de verkeerskegels in hun identieke, zilvergrijze sedans. Uit het geboomte achter ons klinkt kraaiengelach op.

Het zijn die zwarte kraaien (*Corvus corone*) waar de Kadan Driving School haar reputatie onder biologen aan te danken heeft. In 1975 begonnen de vogels hier de auto's te gebruiken als notenkrakers. Ze plaatsten walnoten (*Juglans mandshurica*) voor de wielen van de stapvoets rijdende auto's om vervolgens het vruchtvlees uit de gekraakte noten op te peuzelen. Sindsdien verspreidde dit gedrag zich over de stad en werden uiteindelijk de Japanstalige publicaties erover ook opgemerkt elders in de wereld, toen de BBC er filmbeelden van verwerkte in David Attenboroughs *The Life of Birds*. De documentaire suggereert zelfs dat de dieren gebruik maken van voetgangerslichten om de gekraakte noten gevaarloos buit te maken – iets wat inderdaad een paar keer is waargenomen.

Sendais kraaien figureren ook in mijn nieuwe boek *Darwin Comes to Town*, dat gaat over urbane evolutie. En dan wil je het natuurlijk wel met eigen ogen zien. Vandaar dat we hier op dit muurtje zitten. Mijn vriendin en ik hebben een zakje Europese walnoten meegebracht van onze Leidse notenboer die Yawara en Minoru, twee studenten van Tohoku University en lid van de plaatselijke vogelaars-

club, enigszins meesmuilend hebben toegevoegd aan hun voorraad Mantsjoerijse noten. Daar hebben we vervolgens handjesvol van uitgestrooid her en der op het asfalt en ons teruggetrokken. Van gepaste afstand houden we het lesterrein met verrekijkers en scopen in de gaten. Minoru en Yawara hebben ons verzekerd dat ze de kraaien hun beroemde truc regelmatig zien vertonen.

De rijsschoolleerlingen draaien braaf hun rondjes, maar de kraaien laten zich niet zien

Alleen vandaag wil het niet zo. De rijsschoolleerlingen draaien braaf hun rondjes, de bergjes noten ontwijkend, maar de kraaien laten zich niet zien. We zitten hier nu drie uur en we beginnen honger te krijgen. Het is ook eigenlijk de verkeerde tijd van het jaar, bekennen Yawara en Minoru uiteindelijk. De nesten zijn net uitgevloegen en de dieren trekken in groepjes de stad door om zich te bezatten aan de rijpe moerbeien die overal te vinden zijn. Dan hoor ik gekraak achter me. Als ik omkijk zie ik hoe mijn vriendin net een van de resterende walnoten in haar mond stopt. 'Wat?', vraagt ze, kauwend. 'Ze komen toch niet!'

Menno Schilthuizen is onderzoeker bij Naturalis en freelance schrijver. Zijn nieuwste boek *Darwin Comes to Town* verschijnt begin 2018.

'Het aantal schademeldingen is wel iets gestegen, maar de dassenpopulatie in Drenthe niet, blijkt uit de jaarlijkse tellingen van de dassenwerkgroepen in Drenthe. In 2017 zijn zelfs minder dassen geteld dan in het jaar ervoor. Wel zien de tellers een grotere verspreiding van de dassen. Burchten van wel veertig jaar oud worden weer door jonge dassen in gebruik genomen. Ze zitten dus op meer plekken en als die nieuwe plekken qua leefomgeving en foerageergebied geschikt blijken, zal het aantal ook nog wel iets stijgen. Maar veel ruimte voor uitbreiding is er niet meer, dus je hoeft niet bang te zijn voor enorme toename. Landelijk is de uitgekeerde schade van 2007 tot 2016 wel opgelopen van 375.000 naar 650.000 euro. Maar het overgrote deel daarvan zijn de overeenkomsten die we met agrarische ondernemers aangaan. In Drenthe is, sinds er in 2016 media-aandacht voor is geweest, het aantal verzoekschriften voor schadevergoeding ineens verdubbeld. Maar dat is nog steeds niet echt verontrustend. In die provincie gaat het om een totaalbedrag van 70.000 euro, waarvan bijna 50.000 euro gaat naar beheerovereenkomsten. Dus de schadegevallen daarbuiten vallen best mee. Het wordt door enkele boeren wat opgeklopt. Dat het ook veel aandacht krijgt, hangt een beetje samen met het schadebeeld. Dassen trekken de stengels namelijk naar beneden, waardoor zo'n maisveld eruitziet als een grote chaos. Maar het lijkt erger dan het is.'

Marc Moonen, adviseur bij Stichting Das en Boom:

'Ik denk dat het de boeren vooral om geld gaat. Inmiddels heeft LTO Nederland getwitterd dat ze niet voor afschot zijn, maar voor een goede schadevergoeding. Die is er ook. In de meeste provincies bestaat er wel een eigen risico van 250 euro en legekosten van 300 euro, maar dat geldt juist niet in Drenthe. De schade zelf valt ook erg mee. Het is altijd hetzelfde beperkte groepje boeren dat in het nieuws komt. Er is een vrouw die op televisie beweert dat ze een halve hectare kwijt is, dat is een heel voetbalveld. Maar als je dan gaat kijken, blijkt het een stuk van 30 bij 10 meter. En dat komt overeen met wat er uit onderzoek in Limburg en België blijkt: een gemiddelde schade door dassen in een maisakker is 2,9 are. Dus het wordt gruwelijk overtrokken. En er wordt van alles bijgehaald. Dat dassen kippen en lammeren zouden aanvallen, dat ze voor de achteruitgang van de weidevogels zorgen, dat ze runder-tbc zouden overbrengen. Allemaal broodjeaapverhalen. En al die mensen die roepen dat er hetzelfde gaat gebeuren als met de ganzen, vergeten dat een gans geen territoriaal dier is en de das wel. Het aantal plekken voor burchten is beperkt. En uit een jarenlang onderzoek in Drenthe blijkt het gemiddelde aantal dassen per bewoonde burcht rond de 2,5 te schommelen, in een territorium van 100 hectare. Dus dat het een plaag zou worden is echt onzin.'

Bloeiende duinen

Dit voorjaar is de prijsvraag Bloeiende duinen – DE HUGO (editie 2017) van start gegaan op duinenenmensen.nl – het online magazine over duinen en kust van Nederland. Dit is de laatste oproep.

Iedereen kan een verhaal / beeldverhaal indienen over de flora van de duinen.

- Teksten van 250 tot 2500 woorden
- Minimaal één foto bijleveren
- Uiterste inleverdatum: 15 september 2017 – wel graag eerder aanmelden.
- Prijzengeld 1000 euro, er is ook een wisseltrofee.

Zie: www.duinenenmensen.nl/prijsvraag-bloeiende-duinen-2017

We zien graag veel inzendingen van liefhebbers. Deelnemers kunnen kiezen voor het indienen van een onderzoeksverslag, een persoonlijk verhaal, een wetenschappelijk essay, een verhaal over een soort of over een plek, of een fotoserie met begeleidende tekst. Zelfs een superfoto met dito bijschrift is mogelijk. Vereiste aantal woorden: 250-2500.

De prijsvraag is mogelijk gemaakt door het Hugo de Vriesfonds. De organisatie is in handen van uitgeverij Natuurmedia (boeken Duinen en mensen, site www.duinenenmensen.nl). Een gerenommeerde jury zal de inzendingen beoordelen.

Alle inzendingen komen online te staan op duinenenmensen.nl

Nico van der Wel,
redacteur duinenenmensen.nl

AGENDA redactie@bionieuws.nl

Fiep Fiep Hoera!

4, 18 en 30 juli, 8 en 22 augustus, 10 september, 17 en 29 oktober, 19 en 25 november en 3 en 29 december, Kasteel Groeneveld, Baarn
Kindervoorstelling rond tentoonstelling Fiep Fiep Hoera! de natuur
www.staatsbosbeheer.nl

Floridylle

1-2 juli, Plantentuin, Meise (BE)
Feest vol zotte zomerstreken
www.floridylle.be

Een moreel kompas

2 juli, EO-NPO2, 19.15 uur
TV-serie Hersenkraker: Waarom zijn wij op aarde?, deel 4 (slot)
portal.eo.nl

Bio-Pharmaceutical Sciences

2-6 juli, LACDR, Leiden
International Summer School
summerschool.universiteitleiden.nl

Ageing Brain

2-12 juli, UMCG, Groningen
Summer School in Translational Neurosciences
www.rug.nl

Healthy and Sustainable Diets: synergies and trade-offs

3-5 juli, Orion-WU, Wageningen
1st International Master class of VLAG
www.vlaggraduateschool.nl

Introduction into Quantitative Biology

3-7 juli, UU, Utrecht
Summer School MSc level
www.utrechtsummerschool.nl

Healthy Ageing

3-7 juli, Allersmaborg, Ezinge
Summer School of UMCG
www.rug.nl

Introduction to GIS for Human and Behavioral Scientists

3-7 juli, UU, Utrecht
Summer School MSc level
www.utrechtsummerschool.nl

Wettability and Low-Salinity Water Flooding

3-7 juli, Geoscience and Engineering-TUD, Delft
5th Delft Summer School
www.delftsummerschool.citg.tudelft.nl

Regenerative Medicine

3-7 juli, UU, Utrecht
Summer School MSc level
www.utrechtsummerschool.nl

Cardiovascular Regenerative Medicine

3-10 juli, UMCG, Groningen
CaVaRem Summer School
www.rug.nl

Exploring Nature's Molecular

Machines

3-14 juli, UU, Utrecht
Summer School BSc level
www.utrechtsummerschool.nl

Forensic Veterinary Medicine

3-14 juli, UU, Utrecht
Summer School MSc level
www.utrechtsummerschool.nl

Diagnostic Avian and Exotic Animals Pathology

3 juli-11 augustus, UU, Utrecht
Summer School MSc level
www.utrechtsummerschool.nl

Landelijke Open Imkerijdagen

Diverse locaties

Batik

5 juli, Hortus Botanicus, Leiden
Zomeravondlezing door Cisca van der Zwan
www.hortusleiden.nl

People and the Sea: Dealing with Maritime Mobilities

5-7 juli, Roeterseiland-UvA, Amsterdam
9de MARE-conferentie mariene ecosystemen
www.wur.nl

Eindeloze Veluwe

5-7 juli en 23-25 augustus, NS-Station Wolfheze
Driedaagse struintocht met boswachter
www.natuurmonumenten.nl

What nature can offer - Insights into the genetics of plant adaptation

6 juli, Aula-WU, Wageningen
Oratie door plantengeneticus Mark Aarts, persoonlijk hoogleraar erfelijkheidsleer
www.wur.nl

Beest & bestrijder

7 juli, Hortus Botanicus, Leiden
Science café met slootonderzoeker Maarten Schrama en Hortus-imker Fred Weber
www.hortusleiden.nl

Moleculair genetische diagnostiek en kiembaanafwijkingen

7 juli, Academiegebouw-UL, Leiden
Afscheidscollage klinisch geneticus Bert Bakker (LUMC)
www.universiteitleiden.nl

Op zoek naar de Hortusbijen

8 juli, Hortus Botanicus, Leiden
Familierondleiding door hortusimker Fred Weber i.h.k.v. de landelijke Open Imkerijdagen
www.hortusleiden.nl

Imkerij en bijen

8-9 juli, diverse locaties
7de Landelijke Open Imkerijdagen
www.bijenhouders.nl

Amsterdam Biohackathon

8-9 juli, Waag Society, Amsterdam
Two-day hands-on event
waag.org

Bijen

8-9 juli, Hortus Botanicus, Leiden
Demonstraties i.h.k.v. de landelijke Open Imkerijdagen
www.hortusleiden.nl

Ontdek de bijen

9 juli, Informatieschuur De Pas, Sprengenberg, Haarle/Hellendoorn
Bezoek bijenstal en bijenhotel ivm Open Imkerijdag
www.natuurmonumenten.nl

Image Analysis for Plant Phenotyping

10-14 juli, Campus-WU, Wageningen
SummerSchool for Professionals of the Centre for Plant Integrative Biology
www.wur.nl

De zee leeft

10 juli-1 september, Oostkade, Den Oever
Avontuurlijke tocht naar zeehonden en andere zeedieren
www.dezeeleeft.nl

Breathless Microbes: techniques and theory in anaerobic microbiology

24-28 juli, Microbiology-WU, Wageningen
EMBO Practical Course / Summerschool for postgraduate-/PhD-Students of Soehngen Institute of Anaerobic Microbiology
meetings.embo.org

Meer agenda op bionieuws.nl

Rectificatie

In *Bionieuws* 9 van 2017 is in de rubriek Soortgenoten een kort memorandum opgenomen over voormalig Naturalis-zoogdier-conservator Chris Smeenk. Zijn naam staat in de titel erboven abusievelijk vermeld als Chris Meenk. De redactie betreurt deze fout en verwijst voor een uitgebreidere werk- en levensbeschrijving van deze markante persoonlijkheid naar de bijdrage van R. Vlek op de website van Eurobirdnet: www.surf-birds.com/birdingmail/Group/EBNNL

advertentie